

Sekreterare

Pontus Westrin

Mötesdatum

2019-06-18

Plats

SGU Stockholm

Deltagare:

Lena Söderberg (ordf.), SGU
Pontus Westrin (sekr.), SGU
Åsa Persson, SGU
Ildikó Antal Lundin, SGU (ersättare för
Kaj Lax)
Erika Ingvald, SGU (punkt 4)
Jonas Wiik, Boliden
Jan-Anders Perdahl, LKAB
Anja Hagerud, Zinkgruvan
Kerstin Brinnen, Svemin
Roman Hanes, Agnico Eagle
Jim Coppard, MPS
Hein Raat, EMX
Magnus Leijld, LEM
Krister Backlund, SMA Mineral AB

Har anmält förhinder:

Thomas Ljung, Botnia Exploration
Amanda Scott, Scott Geological AB

Skriv rubrik här

1. Inledning

Ledamöterna hälsades välkomna och sammanträdet förklarades öppnat.

2. Dagordning och föregående protokoll

Dagordningen godkändes och föregående anteckningar lades till handlingarna.

3. Presentationer från rådets ledamöter

SMA Mineral AB, Krister Backlund

SMA arbetar just nu mycket med nytt tillstånd i Klinte för utvidgad aktivitet. De upplever att det är svårt med tillstånd och finns mycket motstånd på Gotland – det handlar främst om transporter, damm, buller och vattenfrågor. De arbetar även på finska sidan nära Haparanda och i andra delar av Sverige men generellt är det låg aktivitet på prospekteringen, bland annat då konkurrens kommit från Mellaneuropa.

EMX Royalty Corp., Hein Raat

Hein berättade om EMXs affärsmodell som ser lite annorlunda ut från andra bolag. EMX arbetar med att utveckla projekt, royalties, tillsammans med partners. EMX innehar näst flest undersökningstillstånd i Sverige efter Boliden, och bedriver aktiv prospektering i både gruvnära områden och nya områden

(greenfield). De har nyligen avslutat borrprogram i centrala Bergslagen även köpt ett hus i Malå, där de spenderar mycket tid i borrkärnearkivet. EMX bedriver även verksamhet i flera andra delar av världen, bland annat Norge.

LKAB, Jan-Anders Perdahl

LKAB jobbar intensivt med att utveckla stora delar av verksamheten för att vara kompatibla med den nya PERC-standarden. Det pågår även mycket arbete i Kiruna, där de bland annat dubbelkollar om det finns mer malm under södra Kiruna. Idag räcker produktionen till 2030, men mer behövs. Det pågår även arbeten vid MalMBERGET och GRUVBERGET med borrprogram som planeras vara klara senast 2023. Investering i borrprogrammen har fördubblats sedan 2018.

Jan-Anders berättar även om oro kring tillståndprocessen – bland annat kring äldre dammar som med tiden har blivit omringade av Natura2000-områden. Detta gör det svårt att utöka dammen, vilket i sin tur kan leda till att en ny damm måste göras vilket skulle ta större landmassor i anspråk och vara dyrare att göra. Även undersökningstillstånd är problematiskt och tar lång tid, särskilt under eller i närhet till samhällen.

Zinkgruvan, Anja Hagerud

Vid Zinkgruvan har prospekteringen också ökat; i år planeras 70 000 meter kärna borrar, bland annat på stora djup. För att kunna lagra dessa behövs större kärnarkiv, som nu byggs ut för att fördubbla kapaciteten. Bland annat blir arkivet halvautomatiskt och Zinkgruvan hoppas det räcker fram till minst 2028.

Leading Edge Materials (LEM), Magnus Leijd

Just nu fokuseras stora delar av arbetet med processutveckling för att ta fram ultraren grafit för litiumjonbatterier. Samtidigt jobbar LEM med ansökan till Norra Kärr, då Länsstyrelsen vill se en kompletterande Natura2000-ansökan. LEM prospekterar även efter litium i Bergby norr om Gävle. Borrning gjordes i Bergby under 2017, nu pågår metallurgiska tester. Magnus berättar även att LEM har projekt i Rumänien för kobolt/nickel.

Boliden, Jonas Wiik

Även Boliden satsar stort på prospektering, med ungefär 80 procent av verksamheten i gruvnära projekt. Fokus i Norrbotten ligger på Aitik, Nautanen och satellitfyndigheter. Det pågår även aktivitet i Skellefteåfältet/Bolidenområdet vid Rävliiden/Kristineberg, Rakkejaur/Näsliden, Holmtjärn, Maurliiden, Sandliiden, Boliden, Renström och Kankberg. I Bergslagen fokuserar bolaget främst på Garpenbergsområdet och Svärdsjö, där borrprogram nyligen avslutats. Boliden har även några greenfield-projekt, bland annat Rautusakara nära Kiruna och Gallaberget nära Boden.

Vid Tara på Irland pågår prospektering för att hitta närliggande fyndigheter. I Finland pågår prospektering kring Outokumpufältet och Kevitsa.

Flygmätningar som började 2018 fortsätter under 2019. Geofysikdata samlas in under 6-8 veckor genom att flyga lågt över stora områden, främst i och norr om Bolidenområdet. Boliden försöker informera mer denna gång, via radio, tv och genom att knacka dörr. Detta gäller främst när de ska flyga över samhällen eller djur.

Agnico Eagle, Roman Hanes

Roman berättade om Agnico Eagle, som bland annat innehar den största guldgruvan i Europa. I Sverige fokuserar de främst på guld i Barsele. Barseleprojektet består av tre malmzoner med guld både i

intrusiva bergarter samt i VMS (vulkanisk massiv sulfid). Under 2019 planerar bolaget att göra omkring 11 000 meters av diamantborrning med fokus på VMS-fyndigheter och guld. I vintras så färdigställdes en ny resursberäkning av fyndigheten som gav omkring 30% ökning av resurserna.

Svemin, Kerstin Brinnen

Svemin kommer att få en ny VD, Maria Sunér Fleming. Samtidigt ersätter och stärker Svemin upp sin personalstyrka. Kerstin berättar även om en ny informationskampanj som Svemin kommer starta, främst med fokus mot unga i städer.

Mineral Prospektering i Sverige (MPS), Jim Coppard

MPS är ett litet prospekteringsbolag baserat i Malå. De fokuserar på prospektering i Sverige, främst koppar. Jim berättade att de främst arbetar med två projekt just nu, Huornaisenvuoma och Painirova i närheten av Kiruna. I båda projekten har MPS samarbete med OZ Minerals Ltd från Australien.

4. Information om nytt projekt inom miljömålsrådet samt erfarenheter från vårens Mineralforum och högnivåmöte i Luleå.

Erika Invald bjöds in via Skype för att berätta om ett nytt projekt inom miljömålsrådet med fokus på hållbar framställning av mineral för grön framtid. I projektet ska SGU i samverkan med Naturvårdsverket, Energimyndigheten och Länsstyrelserna samt i samråd med gruvnäringen identifiera vägar framåt för hantering av målkonflikter avseende utvinning och återvinning av mineral för en grön framtid.

Projektet har ett kommunikativt och ett utredande uppdrag. Den kommunikativa delen ska öka förståelsen för de värdekedjor som behöver fungera för att vi ska kunna bidra till grön omställning, till att uppnå Parisavtalet och Agenda 2030.

Den utredande delen kan indelas i två delar. Den ena ska identifiera hinder och vid behov föreslå ändringar i styrmedel för att skapa en mer effektiv och säker tillståndsprocess, för alla sakägare, samt göra internationella utblickar mot länder som infört i sina tillståndsprocesser en prövning av hur man bidrar till att lösa de globala utmaningarna. Den andra delen ska fokusera på förbättrade flöden för metallåtervinning och återanvändning.

Erika berättade även om det Mineralforum som genomförts i Luleå 4-5 juni. Första dagen var en öppen dag som innehöll föreläsningar och workshops om gruvor och svårigheter att öppna gruvor i Sverige. Andra dagen var ett högnivåmöte med bland annat företrädare för EU, Näringsdepartementet, företag och myndigheter.

5. Allmän information från SGU

Lena informerade kort om vad som pågår just nu på SGU. Bland annat ligger stor fokus på extrasatsningar inom grundvattenkarteringen, utbyggnad av grundvattennätet och satsningar på geodata i 3D. Det pågår även ett samarbete med Trafikverket med kartering av berggrund, jordarter och grundvatten i korridorer för framtida järnvägsutbyggnader.

a. Information från Bergsstaten

Åsa berättade om de informationsmöten som GD, avdelningen för mineralresurser och Bergsstaten haft med länsstyrelser och kommuner i län där prospektering pågår. Informationsmötena görs som ett

led i att hantera de frågor som uppstår i samband med prospektering i framförallt ”nya” områden där prospektering inte förekommit tidigare eller på lång tid. Som en följd av att prospektering aktualiserats i högre grad i södra Sverige har överklagandena skjutit i höjden. Under 2018 överklagades en tredjedel av de beviljade undersökningstillstånden. Det har resulterat i mycket arbete på Bergsstaten.

Åsa berättade även om att hon och Lena blivit inbjudna till miljö- och jordbruksutskottet för att informera om mineralärenden och annan verksamhet på SGU. Frågor som togs upp av åhörarna handlade bl a om ersättningsformer, rennäringslagen och undersökningstillståndens eventuella påverkan på fastighetsvärdena.

b. Information från avdelningen Mineralresurser

Ildikó berättade om den verksamhet som bedrivs på avdelningen Mineralresurser på SGU, bland annat om de karteringar som görs. Aktuella aktiviteter är främst i Bergslagen med fokus på nyckelområden (malmnära), tematiska undersökningar regionalt, kritiska råvaror, inventering och dokumentation av malmer och industriella mineral samt markgeokemiska provtagningar.

Ildikó informerade även om en ny rapport om sällsynta jordartsmetaller i Sverige som nyligen släpptes på SGUs websida samt regeringsuppdraget om kartläggning av innovationskritiska metaller och mineral.

Det pågår även geofysiska mätningar i flera delar av Bergslagen, bland annat flyggeofysik över främst Dalarna och Gävleborgs län. Data för dessa mätningar släpps i slutet på året.

6. Workshop: Hur kan vi öka förståelsen för prospektering och gruvor i Sverige, både hos allmänhet, berörda och beslutsfattare?

Rådet höll en workshop med temat ”Hur kan vi öka förståelsen för prospektering och gruvor i Sverige, både hos allmänhet, berörda och beslutsfattare?”. Pontus pratade inledande om de satsningar som gjorts på SGU, bland annat om det regeringsuppdrag som gjordes 2014-2016, ”Att öka kunskapen om geologins betydelse för samhällsbyggnad och tillväxt, DNR: 317-1828-2013, RR:2017”, samt EU-projektet MineFacts – en faktasamling om gruvverksamhet, tillståndprocesser, ekonomi och miljö. En utblick gjordes även i studier utav olika universitet, samt några urklipp från olika tidningsartiklar.

Rådet delades upp i två slumpade grupper för att diskutera följande frågor, med fokus på att identifiera frågor att ta upp på kommande möten:

- Hur kan vi öka förståelsen för prospektering och gruvor i Sverige, både hos allmänhet, berörda och beslutsfattare?
- Vad kan göras på kort och lång sikt? Vad kan företagen göra, och vad kan myndigheterna göra?
- Hur kan vi själva påverka med egna initiativ och projekt, samt vad måste vi driva vidare i exempelvis lagstiftning och större sammanhang?
- Vad ska prioriteras?

Rådet hade en bra diskussion i de båda grupperna, kortfattade urklipp från diskussionerna ses nedan i punktform:

- Svemins kommande informationsprojekt är en välkommen satsning, rådet hör gärna mer om det.
- MineFacts är ett bra initiativ, viktigt med opartisk information om prospektering, gruvor, tillstånd och hållbarhet, till exempel för att ge ut i samband med arbetsplaner eller annan information till allmänhet och berörda.
- Utbildningsinsatser för skolan är viktiga på lång sikt.
- Bra med de insatser SGU och Bergsstaten gjort vid Länsstyrelser, kommuner, miljömålsrådet och nu senast i miljö- och jordbruksutskottet – viktigt för att alla ska ha bra förståelse för att ta beslut och påverka.
- Viktigt att vi har en tydlig retorik inför media, mineralnäringen kan hjälpa till med att ta fram de material som behövs för att möta samhällets behov, i synnerhet i en omställning till grön teknologi. Vi måste jobba på att ändra synen på mineralnäringen som gammaldags.
- Natura2000 och vattendirektivet är svåra att arbeta med idag, det finns problem med implementeringen av lagstiftningarna. Olika intressen måste kunna verka i samråd, och lagstiftningar om naturskydd, vatten och mineralnäring måste vara kompatibla med varandra. Det är viktigt att diskutera och kommunicera om detta problem.
- Ersättningsmodellen för prospektering och gruvverksamhet kan diskuteras vidare, kan den fördelas annorlunda för att skapa bättre förståelse?
- Myndigheterna behöver bli bättre på att sprida information.
- Myndigheterna måste våga ta beslut och vara mer likriktade. Processer tar tid då olika myndigheter har olika uppfattning.
- Ansvaret för allmän kunskap om geologi, prospektering och gruvdrift borde ligga hos SGU, inte industrin.
- De stora gruvbolagen har muskler att jobba med dessa frågor, men de mindre prospekteringsbolagen har det svårt – problematiken minskar Sveriges attraktivitet som prospekteringsland, speciellt för de små bolagen.

SGU tar med sig inslagen från ledamöterna in i ytterligare diskussioner, och bjuder in till att diskutera dessa frågor vidare vid framtida möten.

7. Diskussion: Prospekteringsrådets roll och ledamöternas förväntningar

Då rådet har ett flertal nya ansikten och organisationer så öppnade SGU upp för en diskussion om prospekteringsrådets roll och ledamöternas förväntningar. Lena förklarade kring varför prospekteringsrådet finns, bland annat för att skapa en plattform för dialog mellan myndigheten och näringen. Rådet är en effektiv kanal för att informera om aktuella aktiviteter på SGU som är av intresse för näringen, samtidigt som ledamöterna har möjlighet att ge input och förslag.

Efter Lenas presentation så välkomnades ledamöternas syn på rådet. Nedan följer ett urklipp från diskussionen:

- Prospekteringsrådet är en bra plattform där näringen får möjlighet att ställa frågor och få svar.
- Bra att kunna nätverka med de andra bolagen.
- Bolagen jobbar gärna närmare SGU i kartläggningen, bland annat genom att dela och ta emot data vilket gynnar alla. Tar gärna fram samarbetsformer.
- Bra med möjlighet att påverka kartläggningen.
- Bra sammansättning av rådet.
- Rådet spenderar mycket tid på information om olika saker, behöver mer tid att diskutera aktuella frågor. Bra inslag med workshops de senaste mötena, det har varit mer dynamiskt på senaste tiden vilket är positivt.
- Behöver fler mindre prospekteringsbolag.

SGU tar med sig inslagen i det fortsatta arbetet med rådet och tackar ledamöterna för deras engagemang.

8. Övriga frågor

En övrig fråga om markanvisning meddelades, men flyttades till nästa möte på grund av tidsbrist.

9. Nästa möte

Datomet för nästa möte är fastslaget till 21 november. Mötet föreslogs ske i Malå, vilket togs emot positivt. Möjligheter till att förlänga mötet för att ta med ett fält- eller studiebesök efterfrågades. Sekreterare utforskar möjligheterna och meddelar ledamöterna så snart som möjligt efter sommaren. Till dess ombeds alla ledamöter att boka 21 november i sina kalendrar.

Lena Söderberg
Ordförande

Pontus Westrin
Sekreterare